تأثیر مراقبت گروهی دوران بارداری بر توانمندی زنان باردار

فرشته جهدی '، علی منتظری '، مهین بلوچی ماهانی '*، زهرا بهبودی مقدم فرشته جهدی ا

۱. دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی تهران، تهران، ایران۲. گروه سلامت روان، مرکز تحقیقات سنجش سلامت، پژوهشکده علوم بهداشتی جهاد دانشگاهی، تهران، ایران

فصلنامه پایش سال سیزدهم شماره دوم فروردین - اردیبهشت ۱۳۹۳ صص ۲۳۴-۲۲۹ تاریخ پذیرش مقاله: ۱۳۹۲/۱۱/۶ [نشر الکترونیک پیش از انتشار- ۲۴بهمن ۹۲]

چکیده

توانمندی دوران بارداری به احساس خودکارآمدی و افزایش استقلال حاصله از تعامل با محیط و سایر افراد گفته می شود که در نهایت منجر به دستیابی به انرژی روانی پایدار شده و حاملگی را به امری خوشایند مبدل می سازد. بدین منظور، مطالعه حاضر با هدف تعیین تأثیر مراقبت گروهی دوران بارداری بر توانمندی زنان باردار مراجعه کننده به درمانگاه مراقبتهای دوران بارداری مرکز آموزشی درمانی شهید اکبرآبادی تهران صورت گرفت. در این مطالعه کارآزمایی بالینی دو گروهه، جامعه نمونه شامل 13 زن باردار با سن بارداری 18 هفته بود. روش نمونه گیری آسان با تخصیص تصادفی افراد در گروه آزمون و کنترل بود. زمان شروع مداخله هفته 17 بارداری و پایان آن هفته به صورت گروهی و با محتوای آموزشی متفاوت در هر جلسه بود. ابزار جمع آوری داده ها، پرسشنامه روا و پایا شده توانمندی زنان باردار بود. داده ها با استفاده از آمار توصیفی و استنباطی (آزمون تی مستقل، تی زوج، کای اسکوئر و فیشر) تجزیه و تحلیل شدند. نتایج نشان داد میانگین نمره توانمندی زنان باردار یک ماه بعد از مداخله در گروه آزمون و کنترل تفاوت آماری معنادار داشت(19-۱۰-۱۰). با توجه به نتایج به دست آمده مراقبت گروهی دوران بارداری با فراهمسازی سه عنصر اساسی؛ ارزیابی سلامت، حمایت و آموزش می تواند توانمندی زنان باردار را افزایش دهد.

کلیدواژه: توانمندسازی، توانمندی زنان باردار، مراقبت گروهی دوران بارداری

كد كار آزمايي باليني: IRCT138904142248N5

تلفن: ۸۲۸۸۳۸۱۷

E-mail: mahinbalouchi@ymail.com

^{*} نویسنده پاسخگو: تهران، میدان توحید، خیابان نصرت شرقی، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی تهران

مقدمه

امروزه مفهوم توانمندی در علوم پزشکی، بر مسئولیتپذیری فردی و توانایی افراد بر حفظ سلامتی خود متمرکز است[۱]. یکی از اهداف سازمان بهداشت جهانی تأکید بر توانمندی فردی، خانوادگی و جامعه جهت ارتقای سلامت مادر و کودک است، زیرا حدود نیمی از جمعیت جهان را زنان تشکیل میدهند که سلامت آنها تضمین کننده سلامت کودکان و خانوادهها است[۲].

نتایج حاصل از آخرین برآورد آمارهای سازمان بهداشت جهانی نمایانگر آن است که در دنیا، روزانه تقریباً هزار زن از عوارض بارداری و زایمان جان میسپارند، که ۹۰ درصد این موارد در کشورهای درحال توسعه اتفاق میافتد، بهطوری که به ازای هر مرگ مادری، ۳۰ زن از عوارض کوتاه یا بلند مدت بارداری و زایمان رنج می برند[۳].

ارتقای سلامت مادران نیازمند ارایه خدمات مؤثر و مناسب برای تمام مادران باردار است به نحوی که اثر بخشی مداخلات از نظر زمان ارایه، تکرار، مقبولیت برای مادر و خانواده ثابت شده و منافع زیادی را در مقابل خطرات احتمالی آن در بر داشته باشد[۴]. از آنجایی که بارداری یک پدیده طبیعی است و بسیاری از تغییرات این دوران به منظور سازگاری مادر با شرایط جدید رخ می دهند، برای جلوگیری از بروز مشکلات، باید مادران با این دوره و تغییرات آن آشنا شوند. بنابراین هدف نهایی از مراقبت های دوران بارداری، این است که هر بارداری به تولد یک نوزاد سالم منجر شود، بدون این است که هر بارداری به تولد یک نوزاد سالم منجر شود، بدون باردار که هسته مرکزی خانواده و قشر آسیبپذیر جامعه به شمار بارداری انجام میشود[۶].

نتایج تحقیقات کیفی در ارتباط با توانمندی زنان در دوران بارداری تأکید بر آموزش مادران به عنوان یک محور کلیدی دارد[۱]. افزایش آگاهی و آمادگی در دوران بارداری این امکان را به مادر میدهد که این مرحله از زندگی را با عوارض کمتر و خوشایندتری طی نماید[۷].

نتایج مطالعات مروری نمایانگر آن است که افزایش آگاهی مادر در زمینه بارداری و زایمان موجب شراکت و درگیر شدن در امر مراقبت ها و خودمراقبتی (که از مفاهیم توانمندسازی به شامر می آیند)، می شود و منتج به روند بارداری و زایمان طبیعی می گردد و عوارض دوران بارداری و سزارین کاهش مییابد[۸]. از سال ۱۹۹۵

در بیش از ۱۰۰ مرکز بالینی در امریکا و خارج از آن، مراقبت دوران بارداری بهصورت گروهی انجام شده است. در این روش شرایط برای ارائه مراقبتهای کامل دوران بارداری به صورت گروهی فراهم می گردد و در آن ارزیابی بارداری، توسعه دانش و مهارتها و حمایت گروهی در محیطی رخ میدهد که افراد تشویق به تعاملات آزادانه میشوند. این روش با ارتقای سلامت، کارآیی و اثربخشی؛ مراقبتی منصفانه، بیمار محور و مناسب از نظر فرهنگی ایجاد می کند و منجر به ارتقای مراقبت از خود، افزایش زمان تماس با مراقب، توانمندی زنان باردار، بهبود حمایت، ارتقای یادگیری، پیامدهای زایمانی بهتر و رضایتمندی بیشتر می شود [۹]. نتایج مطالعهای با هدف تعیین تأثیر مراقبت دوران بارداری به صورت گروهی بر بهبود نتایج بارداری، عملکرد روانی اجتماعی و رضایت زنان، نشانگر آن بود که زنان باردار شرکتکننده در مراقبت گروهی در مقایسه با مراقبت سنتی، میزان زایمان زودرس کمتر، میزان شیردهی بیشتر و احتمال کمتری برای مراقبت نا کافی داشتند. علاوه بر آن دانش بارداری، احساس آمادگی برای لیبر و زایمان و میزان رضایت بهطور معنادار در زنان دریافتکننده مراقبت گروهی بالاتر از زنان با مراقبت سنتی بود[۱۰].

با در نظر گرفتن اهمیت مراقبتهای دوران بارداری و تأثیر توانمندی بر سلامتی مادران و کودکان، ارتقای کیفیت مراقبتهای دوران بارداری امری ضروری به نظر میرسد. لذا هدف این مطالعه تعیین تأثیر مراقبت گروهی دوران بارداری بر توانمندی زنان باردار بود، تا بتوانیم همگام با تلاش های جهانی در راستای ارتقای سلامت جامعه، در کشور خود سلامت مادران را از طریق مهیا سازی امکان مراقبت از خود بر اساس توانمندی کسب شده در این زمینه ارتقاء داده و راهکارهایی را برای بهبود مراقبتهای دوران بارداری ارائه دهیم.

مواد و روش کار

این پژوهش یک مطالعه کارآزمایی بالینی با دو گروه آزمون و کنترل بود، که در سال ۱۳۹۰ در درمانگاه مراقبتهای دوران بارداری مرکز آموزشی درمانی شهید اکبرآبادی شهر تهران انجام گرفت. جامعه پژوهش کلیه زنان باردار مراجعه کننده به درمانگاه مراقبتهای دوران بارداری بودند که به روش نمونه گیری آسان با تخصیص تصادفی افراد در دو گروه آزمون و کنترل قرار گرفتند. معیارهای ورود به پژوهش شامل: زنان باردار ۱۳ هفته، ایرانی با

تأثیر مراقبت گروهی ... مهین بلوچی و همکاران

دادهها با استفاده از آمار توصیفی (میانگین و انحراف معیار) و آمار استنباطی (آزمون تی مستقل، تی زوج، کای اسکوئر و فیشر) تحت

نرم افزار SPSS ویرایش ۱۶ مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند.

يافتهها

در مجموع ۶۱ زن باردار در این مطالعه شرکت داشتند که ۳۰ نفر در گروه آزمون و ۳۱ نفر در گروه کنترل قرار داشتند.

اکثریت نمونه های هر گروه در رده سنی ۲۹-۲۰ سال (آزمون ۸۰ درصد و کنتـرل ۶۷/۷ درصد)، دارای تحصیلات دیـپلم و بـالاتر (آزمون ۳۳/۳ درصد)، خانـهدار (آزمون ۳۳/۳ درصد و کنتـرل ۴۱/۹ درصد)، خانـهدار (آزمون ۶۰ درصد و کنتـرل ۶۰/۲ درصد)، دارای وضعیت اقتصادی متوسط (آزمون ۶۰ درصد و کنتـرل ۴۵/۲ درصد)، بـارداری اول (آزمون ۶۰ درصد و کنتـرل ۴۵/۲ درصد)، حاملگی خواسته (آزمون ۶۰ درصد و کنتـرل ۴۵/۲ درصد) و بـدون دریافـت آمـوزش دوران بـارداری (آزمون ۷۰ درصد و کنتـرل ۶۰/۲ درصد) و بـدون دریافـت آمـوزش دوران بـارداری دو گروه از نظر موارد مذکور اختلاف معنادار وجـود نداشـت. توزیع فراوانـی مشخصـات دموگرافیـک در جـدول شـماره یـک مشـاهده می.شود.

یافته ها نشان داد بین نمره توانمندی زنان باردار قبل از مداخله در گروه آزمون و کنترل اختلاف معنادار آماری وجود ندارد ($P=\cdot/\Upsilon$) و دو گروه از نظر نمره توانمندی قبل از مداخله همگن بودند. در حالیکه آزمون تی مستقل نشان داد بین نمره توانمندی زنان باردار یک ماه بعد از مداخله در دو گروه آزمون و کنترل اختلاف معنادار آماری وجود دارد ($P=\cdot/\cdot 1$).

میانگین و انحراف معیار نمره توانمندی در دو گروه آزمون وکنتـرل در جدول شماره دو دیده میشود.

دیگر نتایج نشان داد نمره توانمندی زنان باردار در گروه آزمون، بعد از مداخله نسبت به قبل از مداخله افزایش داشت و این تفاوت از نظر آماری معنادار بود. در حالیکه آزمون تی زوج بین نمره توانمندی زنان باردار قبل و یک ماه بعد از مداخله در گروه کنترل اختلاف معنادار آماری نشان نداد (جدول شماره ۳).

حداقل سواد خواندن و نوشتن، بدون بیماریهای جسمی و روانی شناخته شده، سنین مابین ۱۸ تا ۳۵ سال و داشتن زایمان طبیعی (در کسانی که سابقه زایمان داشتند).

تعداد نمونه در ابتدا ۷۰ نفر محاسبه شد که ۳۵ نفر در گروه آزمون و ۳۵ نفر در گروه کنترل قرار گرفت؛ که از این میان ۹ نفر شامل ۵ نفر از گروه آزمون و ۴ نفر از گروه کنترل به دلیل ابتلا به هیپرتانسیون بارداری (۳ نفر)، زایمان زودرس (۲ نفر)، جفت سر راهی (۱ نفر)، سقط (۱ نفر) و جابه جایی منزل (۲ نفر) از تحقیق کنار گذاشته شدند (۱=e).

مداخله به صورت یک برنامه جامع و در برگیرنده سه عنصر اساسی؛ ارزیابی های سلامت دوران بارداری، حمایت و آموزش در پنج جلسه دو ساعته از هفته ۱۳ تا پایان هفته ۳۲ بارداری انجام گردید. جلسات بدین ترتیب اجرا میشد که ۳۰ دقیقه ابتدایی هر جلسه مربوط به ارزیابیهای دوران بارداری شامل اندازه گیری وزن و علائم حیاتی(فشارخون، نبض، دمای بدن) توسط نمونهها که قبلاً آموزش دیده بودند و با نظارت پژوهشگر صورت گرفت. همچنین معایناتی از قبیل سمع صدای قلب جنین، اندازه گیری ارتفاع رحم و معاینات لگنی توسط پژوهشگر انجام شد. ۹۰ دقیقه بعد هر جلسه به آموزش و کسب مهارت لازم و حمایت گروهی با تبادل نظر بین زنان باردار بهصورت بحث گروهی در ارتباط با محورهای آموزشی مربوط به هر جلسه اختصاص داشت.

ابزار گردآوری دادهها شامل دو پرسشنامه بود. پرسشنامه اول مربوط به مشخصات دموگرافیک و بارداری شامل هفت سؤال و پرسشنامه دوم مربوط به توانمندی زنان باردار بود که شامل ۲۷ گویه مشتمل بر پنج بعد به نام های خودکارآمدی (شش گویه)، تصور آینده (شش گویه)، عزت نفس (هفت گویه)، درک حمایت و پشتیبانی از طرف دیگران (چهار گویه)، لذت از اضافه شدن یک نفر به خانواده (چهار گویه) بود. برای محاسبه نمره توانمندی از طیف لیکرت چهارتایی استفاده شد که از کاملاً مخالف تا کاملاً موافق بود و نمره یک تا چهار داشت. پرسشنامه مربوط به مشخصات دموگرافیک و پرسشنامه توانمندی زنان باردار به منظور پیش آزمون قبل از مداخله توسط نمونهها تکمیل شد. به منظور پس آزمون پرسشنامه توانمندی زنان باردار یک ماه بعد از مداخله (هفته ۳۶ بارداری) مجدداً توسط نمونهها تکمیل گردید.

جدول ۱: توزیع فراوانی مشخصات دموگرافیک زنان باردار در دو گروه آزمون وکنترل

	آزمون	كنترل		
	فراوانی(درصد)	فراوانی(درصد)	P	
سن			٠/۴٣	
<7.	•(•)	۵(۱۶/۱)		
779	۲۴(Y 1 (8Y/A)		
≥٣٠	۶(۲۰)	۵(۱۶/۱)		
سطح تحصيلات			·/YY	
ابتدایی	۶(۲۰)	4(11/9)		
۔ راهنمای <i>ی</i>	۶(۲۰)	۵(۱۶/۱)		
- دبیرستان	4(17/4)	٧(٢٢/۶)		
ديپلم و بالاتر	14(48/11)	10(41/4)		
وضعيت اشتغال			١	
خانه دار	۲۹(9 8/V)	٣٠(٩۶/٨)		
- شاغل	1 (٣/٣)	1 (٣/٢)		
وضعيت اقتصادي			٠/٩١	
خوب	٧(٢٣/٣)	8(19/4)		
- متوسط	۱۸(۶۰)	19(81/٢)		
بد	۵(۱۶/۷)	8(19/4)		
تعداد بارداري			٠/٩	
یک	14(48/1)	14(40/4)		
دو	11(88/8)	18(41/4)		
ر سه و بیشتر	۵(۱۶/۲)	4(17/9)		
نوع حاملگی			•/•Y	
رع خواسته	۱۸(۶۰)	۲۵(۸۰/۶)		
ر ناخواسته	17(4.)	8(19/4)		
دریافت آموزش دوران بارداری			./84	
ري روي روي. و ري بله	۹(۳۰)	11(٣۵/۵)		
خير	Y1(Y·)	T·(84/Q)		

جدول ۲: مقایسه میانگین و انحراف معیار نمره توانمندی زنان باردار قبل از مداخله در گروه آزمون و کنترل و یک ماه بعد از مداخله در گروه آزمون و کنترل

بعد از مداخله		قبل از مداخله			
P	كنترل	آزمون	P	كنترل	آزمون
٠/٠١٣	$\lambda Y/\Upsilon q \pm Y/Y \lambda$	$\lambda V/\Upsilon \Psi \pm \mathcal{F}/\lambda Y$	•/٢٣٧	۸ • / ۷ ۱ ± ۶ / ۳۶	YA/8±Y

جدول ۳: مقایسه میانگین و انحراف معیار نمره توانمندی زنان باردار قبل و یک ماه بعد از مداخله در گروه آزمون و کنترل

كنترل				آزمو ن	
P	بعد از مداخله	قبل از مداخله	P	بعد از مداخله	قبل از مداخله
-/171	$\lambda Y/Y \pm \rho \gamma/Y \lambda$	۸ • / ۷ ۱ ± ۶ / ۳۶	≤•/••1	$\lambda V/\Upsilon \Upsilon \pm \mathcal{F}/\lambda V$	YA/F±Y

بحث و نتیجهگیری

تمرکز عمده پژوهش حاضر بر توانمندی زنـان بـاردار بـا اسـتفاده از مراقبت گروهی دوران بارداری بود. نتایج نشان داد که بـا توجـه بـه

همگن بودن دو گروه آزمون و کنترل قبل از مداخله از نظر نمره توانمندی، مراقبت گروهی زنان باردار با ترکیب سه جزء مراقبت شامل: ارزیابی سلامت، حمایت و آموزش به صورت گروهی میتواند با افزایش آگاهی زنان باردار، درگیری آنها در امر مراقبت از خود و فراهمسازی حمایت از طرف دیگران منجر به افزایش توانمندی آنان گردد. نتایج پژوهش حاضر با مطالعه استنگ و میتلمارک[۱۱]، چانگ و همکاران [۱۲] و تقدیس و همکاران [۱۳] همخوانی داشت. به نظر میرسد دلایل همخوانی نتایج سه مطالعه مذکور با یافتههای مطالعه حاضر، بکارگیری راهبردهای توانمندسازی از قبیل تشکیل گروههای کمک به خود، اجرای برنامههای آموزش گروهی و فراهمسازی شرایط جهت مراقبت از خود و حمایت از طرف دیگران باشد. آموزش به عنوان یکی از جلوها و نیروی محرکه توانمندسازی، اولین راهبرد عمده در تدوین، طراحی و اجرای برنامههایی جهت توانمندسازی افراد شناخته شده است. آموزش دوران بارداری زنان را در سازگاری با تغییرات فیزیکی و خلقی همراه با بارداری توانمند میسازد. همچنین در مراقبت گروهی، آموزش به شیوه بحث گروهی اجرا شده، که این روش باعث استفاده مادران از تجارب و دانش یکدیگر البته با کنترل مراقب می گردید. آموزش گروهی علاوه بر یادگیری بیشتر منجر به افزایش روابط اجتماعی و دوستانه بین زنان باردار و برخورداری از حمایت همدیگر می شود. آزادی وجود همراهانی از قبیل مادران زنان باردار در جلسات گروهی می تواند علاوه بر استفاده زنان باردار از تجارب این افراد منجر به تقویت پیونـدهای خانوادگی و حمایت از زن بـاردار گردد. خصوصیت مهم مراقبت گروهی در این مطالعه، انجام مراقبت توسط زنان باردار است و این منجر به در گیری فرد در امر مراقبت از خود می شود. مراقبت از خود، زنان را در حفظ سلامت خویش مسئولیت پذیر میسازد، و منجر به افزایش خود کارآمدی فرد می شود. در حالیکه در مراقبت فردی روتین، مراقبتها توسط مراقب یا ماما انجام میشوند و زنان باردار در امر مراقبت غیر فعال هستند. با توجه به ویژگیهای خاص پیش گفت در این برنامه، چنان که طرح به عنوان یک مداخله مستمر در کلیه درمانگاههای مراقبت دوران بارداری و مراکز بهداشتی درمانی اجرا شود، میتواند در بهبود خودمراقبتی و توانمندی زنان باردار اثر گذار باشد. پیشنهاد می شود این طرح برای ارزیابی های مختلف، از جمله پیامدهای بارداری و زایمان در مقیاس بزرگتر انجام و قابلیت اجرای آن در

نقاط مختلف اجرا شود.

بيش

مهین بلوچی و همکاران

تأثير مراقبت گروهي ...

تشکر و قدردانی

این تحقیق برگرفته از طرح تحقیقاتی مصوب دانشگاه علوم پزشکی تهران میباشد. لذا تیم تحقیق از معاونت محترم پژوهشی دانشگاه که پشتیبانی مالی این طرح را عهده دار بودهاند و همچنین از معاونت محترم پژوهشی دانشکده پرستاری و مامایی تهران کمال قدردانی و تشکر را دارد.

- 1. Kameda Y, Shimada K. Development of an empowerment scale for pregnant women. Tsuruma Health Science Society Kanazawa Univercity 2008; 32: 39-48
- **2.** Management and Planning Organization of Iran (MPO). The First Millennium Development Goals Report. 1 stEdition, MPO& UN: Tehran, 2004 [Persian]
- **3.** World Health Organization, 2008, available at http://www.WHO.org
- **4.** World Health Organization. What is the effectiveness of antenatal care? 2nd ed. Copenhagen. WHO Regional Office for Europe December, 2005; p.3 Available from http://www.euro.who.int/Document/ E87997.
- 5. Hatami H, et al. The text book of Public Health. Arjmand: Tehran, 1388.
- **6**. Joffe H, Cohen L, Harlow B. Impact of oral contraceptive pill use on premenstrual mood: redictors of improvement and deterioration. American Journal Obstetic and Gynecol 2003; 189: 1523-30
- **7.** Epperson C, Wisner K, Yamamoto B: Gonadal steroids in the treatment of mood disorders, Psychosomatic Medicine 1999; 61: 676-7

سهم نویسندگان

فرشته جهدی: طراحی تحقیق، راهنمایی و مشاوره، همکاری علی منتظری: تجزیه و تحلیل دادهها، همکاری در مطالعه مهین بلوچی: طراحی تحقیق، جمعآوری اطلاعات، ورود و تجزیه و تحلیل دادهها و تهیه مقاله

زهرا بهبودی مقدم: راهنمایی و مشاوره، همکاری در مطالعه

منابع

- **8.** Brighton Home birth Support Group. 2008. Homebirth in the UK. Why Choose a Homebirth? Available from:http://www.midwiferytoday.com
- **9.** Teat A, Leap N, Rising S. S, Homer C. S. Women's experiences of group antenatal care in Australia-the CenteringPregnancy Pilot Study. Midwifery 2011; 27:138-45.
- **10.** Ickovics J. R, Kershaw T. S, Westdahl C, Magriples U, Massey Z, Reynolds H, Rising S. S. Group prenatal care and perinatal outcomes: a randomized controlled trial. Obstetric & Gynecology 2007; 110: 330-9.
- **11.** Stang, I. & Mittelmark, M. B. Intervention to enhance empowerment in breast cancer self-help groups. Nursing Inquiry, 2010. 17,47-57.
- **12.** Chang, L. C., LIU, C. H. & Yen, E. H.-W. Effects of an empowerment-based education program for public health nurses in Taiwan. Journal of Clinical Nursing, 2008. 17, 2782-2790.
- **13.** Taghdisi,MH, Abolkheirian, S, Hosseini, F. Effectiveness of education and its influential factors on empowerment of the health volunteers in the west of Tehran Center.Iran Occupational Health,2011.8, 2: 24-30

Journal of the Iranian Institute for Health Sciences Research

ABSTRACT

The impact of group prenatal care on pregnant women empowerment

Fereshte Jahdi¹, Ali Montazeri², Mahin balouchi^{1*}, Zahra Behboodi Moghadam¹

- 1. Nursing and Midwifery Faculty, Tehran University of Medical Sciences, Tehran, Iran
- 2. Mental Health Research Group, Health Metrics Research Center, Iranian Institute for Health Sciences Research, ACECR, Tehran, Iran

Payesh 2014; 13: 229-234

Accepted for publication: 26 Janvier 2014 [EPub a head of print-3 February 2014]

Objective (s): This study was designed to assess the impact of group prenatal care on pregnant women empowerment.

Methods: A randomized controlled trial was conducted on 70 pregnant women with 13 weeks of gestational age, whom referred to prenatal clinic of Akbarabadi hospital in Tehran, Iran. The pregnant women were randomly assigned to control (n=35) and experimental group (n=35). The intervention is designed for five, 120-minute sessions during gestation weeks 13 to 32. Each session was consisted of two parts: self-care (30 minutes) and group training (90 minutes). Data were collected on demographic and empowerment scale for pregnant women using a valid questionnaire.

Results: The majority of samples in two groups were between age 20 to 29 years with secondary educational level or higher, housekeeper, intermediate economic status, first pregnancy, and without receiving prenatal education. There were no significant differences between control and experimental groups at baseline. However, after intervention significant difference between control and experimental groups was observed for empowerment score (P= 0.013).

Conclusion: The findings confirmed that group prenatal care was effective in improving empowerment in pregnant women.

Key Words: empowerment, pregnant women empowerment, group prenatal care

Tel: 82883817

E-mail: mahinbalouchi@ymail.com

^{*} Corresponding author: Tehran University of Medical Sciences